

**Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
we Wrocławiu**

**Aneks nr 5
do
„PROGRAMU
PAŃSTWOWEGO MONITORINGU
ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO
na lata 2016-2020”**

Przedkładam

Zatwierdzam

Waldemar Kulaszka

**Wojewódzki Inspektor Ochrony
Środowiska**

Paweł Ciećko

**Główny Inspektor
Ochrony Środowiska**

Wrocław, 2018 r.

„Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” stanowi wypełnienie przepisu art. 23 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2018 r., poz. 1471 z późn. zm.)

„Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” oraz Aneksy nr 1-5 do tego programu zostały opracowane w Wydziale Monitoringu Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	5
3. Badania stanu środowiska	7
3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza.....	7
3.3. Podsystem monitoringu hałasu.....	10
3.5. Podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi.....	10
3.6. Podsystem monitoringu przyrody	11
5. System jakości w PMS; laboratoria i sieci pomiarowe	12
5.1. System jakości w monitoringu powietrza	12

Załączniki

Aneksu nr 5 do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”

3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza

Tabela 3.1.1. Wykaz stanowisk działających w dolnośląskim wojewódzkim systemie oceny jakości powietrza w latach 2016-2020 i stanowisk uzupełniających

Tabela 3.1.2. Liczba stanowisk działających w latach 2019-2020 w ramach dolnośląskiego wojewódzkiego systemu oceny jakości powietrza i stanowisk uzupełniających

Rysunek 3.1.2. Lokalizacja stacji monitoringu jakości powietrza działających w ramach PMS w województwie dolnośląskim w latach 2019-2020

3.3. Podsystem monitoringu hałasu

Tabele 3.3.1.-3.3.5 Zestawienia punktów pomiarowych monitoringu hałasu w województwie dolnośląskim zaplanowanych na lata 2016-2020

3.5. Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi

Tabela 3.5.1. Wykaz obiektów badanych w ramach monitoringu regionalnego jakości gleb w województwie dolnośląskim w 2019 roku

Tabela 3.5.2. Zakres badań w ramach monitoringu regionalnego jakości gleb w województwie dolnośląskim w 2019 roku

Rysunek 3.5.1. Lokalizacja obiektów badanych w monitoringu gleb w województwie dolnośląskim w 2019 roku

5.1. System jakości w monitoringu powietrza

Tabela 5.1.1. Wykaz stacji działających w latach 2016-2020 w ramach dolnośląskiego wojewódzkiego systemu oceny jakości powietrza, na których w latach 2016-2020 będą prowadzone badania równoważności pomiarów pyłu PM10 i PM2.5

Wstęp

Podstawę do realizacji badań stanu środowiska na terenie województwa dolnośląskiego stanowi ***Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020***.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018 poz. 1479) od 1 stycznia 2019 r. nastąpią zmiany w dotychczasowej strukturze organizacyjnej oraz w kompetencjach Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska i wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska. Zadania Państwowego Monitoringu Środowiska będą realizowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, natomiast działania kontrolne na obszarze danego województwa będą prowadzone przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W **Aneksie nr 5** do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” uwzględniono zmiany dotyczące następujących podsystemów:

- podsystem monitoringu jakości powietrza,
- podsystem monitoringu hałasu,
- podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi,
- podsystem monitoringu przyrody.

W podsystemie monitoringu jakości **powietrza** zaktualizowano informację o przepisach prawnych związanych z oceną jakości powietrza, o lokalizacji stacji pomiarowych oraz zweryfikowano zakres pomiarowy niektórych stacji. Zmianie uległy też informacje o wspomaganiu ocen metodami modelowania matematycznego oraz prognozach krótkoterminowych.

W podsystemie monitoringu **hałasu** zaktualizowano informację o lokalizacji pomiarów hałasu drogowego i kolejowego.

W podsystemie monitoringu jakości **gleb** uszczegółowiono zakres badań na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami, planowanych na rok 2019.

Ponadto, w związku ze zmianą ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, WIOŚ we Wrocławiu od 2019 r. nie będzie uczestniczył w realizacji monitoringu **przyrody** oraz odstępuje od opracowania **Raportu** o stanie środowiska województwa dolnośląskiego.

W latach 2019 – 2020 planowane są również zmiany w realizacji podsystemu jakości **wód** – są one szczegółowo przedstawione w **Aneksie nr 6** do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”.

3. Badania stanu środowiska

3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza

W 2018 r. nastąpiły zmiany w przepisach prawnych dotyczących wykonywania ocen jakości powietrza:

- w ustawie Prawo ochrony Środowiska (Dz.U.2018.799 z późn. zm.),
- w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2018 poz. 1119),
- w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 6 czerwca 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz.U. 2018 poz. 1120).

Zadanie: **Badanie i ocena jakości powietrza w strefach**

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1479) zadanie „Badanie i ocena jakości powietrza w strefach” będzie realizowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. W systemie monitoringu jakości powietrza województwa dolnośląskiego realizowanego przez GIOŚ uczestniczy również Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, który prowadzi monitoring jakości powietrza dla potrzeb programów EMEP i GAW/WMO na stacji Śnieżka.

Aneks nr 5 do wieloletniego „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” wprowadził następujące zmiany w podsystemie monitoringu jakości powietrza:

- uszczegółowiono lokalizację dla stacji przewoźnych, które będą realizować pomiary w 2019 r. w Dusznikach-Zdroju i Jaworze, za pomocą nowych stacji pomiarowych zakupionych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Pomiary w 2019 r. będą prowadzone w zakresie:
 - Jawor: tlenek azotu, dwutlenek azotu, tlenki azotu, pył PM10, pył PM2.5, benzo(a)piren, arsen, kadm, nikiel i ołów w pyle PM10,
 - Duszniki-Zdrój: dwutlenek siarki, tlenek azotu, dwutlenek azotu, tlenki azotu, pył PM10, pył PM2.5, benzo(a)piren w pyle PM10;
- na 2019 r. zaplanowano kontynuację pomiarów za pomocą stacji przewoźnej w Lubaniu, ze względu na rejestrowany w 2018 r. wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10, stacja z ul. Łącznej zostanie jednak w 2019 r. przewieziona do nowej lokalizacji na ul. Mieszka II w Lubaniu ze względu na brak możliwości przedłużenia umowy na użyczenie terenu w dotychczasowej lokalizacji,
- zmieniono lokalizację stanowiska do pomiarów pyłu PM2.5 w Legnicy – na potrzeby monitorowania wskaźnika średniego narażenia; zmiany dokonano w celu dostosowania lokalizacji stacji do wymagań określonych dla tego typu stanowisk,
- zmieniono lokalizację stacji w Nowej Rudzie – stacja została przeniesiona z ul. Srebrnej na ul. Jeziorną, zmiana wynika ze zmiany właściciela terenu, na którym posadowiona była stacja,
- zweryfikowano zakres pomiarowy stacji:
 - Oława-Żołnierzy AK – od 2019 r. zaplanowano rozpoczęcie ciągłych pomiarów ozonu oraz pyłu PM10 (PM10 od 06.06.2018 r.) – na potrzeby informowania o przekroczeniach poziomów informowania i alarmowych,
 - Środa Śląska – planowany na 2020 r. zakres pomiarowy stacji przewoźnej: tlenek azotu, dwutlenek azotu, tlenki azotu, pył PM10, pył PM2.5, benzo(a)piren w pyle PM10,
 - Kamienna Góra – planowany na 2020 r. zakres pomiarowy stacji przewoźnej: dwutlenek siarki, tlenek azotu, dwutlenek azotu, tlenki azotu, pył PM10, pył PM2.5, benzo(a)piren w pyle PM10;
- na 2020 r. zaplanowano podjęcie działań związanych ze zmianą lokalizacji stacji Złotoryja – Staszica na inne miejsce w Złotoryi; zmiana jest konieczna w celu dostosowania lokalizacji stacji do kryteriów lokalizacji punktów pomiarowych określonych w rozporządzeniu MŚ z dnia

8 czerwca 2018 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. z 2018 r., poz. 1119).

W najbliższych latach w ramach PMŚ rozwijana będzie sieć pomiarów jakości powietrza pod kątem oddziaływania zanieczyszczeń z transportu. W latach 2019-2020, w miarę możliwości technicznych i finansowych rozpoczęte zostaną prace nad uruchomieniem stacji komunikacyjnych w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców: w Legnicy i w Wałbrzychu.

Ze względu na brak stacji pomiarowych oraz potrzebę potwierdzania obszarów przekroczeń standardów jakości powietrza wyznaczanych w wyniku modelowania matematycznego transportu i przemian substancji w powietrzu, w najbliższych latach planuje się również uruchomienie stacji pomiarowej w północno-zachodniej części województwa.

Wykaz wszystkich stanowisk pomiarowych działających w województwie dolnośląskim w latach 2016-2020 znajduje się w załączonej do Aneksu nr 5 **Tabeli 3.1.1.**, natomiast liczba stanowisk działających w latach 2019-2020 w ramach dolnośląskiego wojewódzkiego systemu oceny jakości powietrza i stanowisk uzupełniających w **Tabeli 3.1.2.d. i Tabeli 3.1.2.e.**

W odniesieniu do wymogów prawa dotyczących liczby wymaganych stałych stanowisk pomiarowych, po zastosowaniu modelowania matematycznego jako metody uzupełniającej, Aneks nr 5 do „Programu ...” jest zgodny z wynikami oceny pięcioletniej¹, a liczba stałych stanowisk jest wystarczająca do wykonywania rocznych ocen jakości powietrza.

Na **Rysunku 3.1.2.** przedstawiono lokalizację stacji monitoringu jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego, które będą eksploatowane w latach 2019-2020.

W poniższej **Tabeli 3.1.3.** przedstawiono zaktualizowany wykaz wszystkich stacji monitoringu powietrza w latach 2016-2020.

Tabela 3.1.3. Wykaz stacji pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2016-2020

Lp.	Powiat	Adres stacji	Substancje, sposób pomiaru														Lata działania stacji
			zanieczyszczenia gazowe							pył zawieszony, skład pyłu							
			SO ₂	NO _x , NO ₂	CO	O ₃	Benzen (C ₆ H ₆)	Rtęć (Hg)	PM10	PM2.5	Ołów (Pb)	Arsen (As)	Kadm (Cd)	Nikiel (Ni)	WWA	BaP	
Strefa: Aglomeracja wrocławska																	
1.	m.Wrocław	Wrocław – Bartnicza	–	A	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
2.		Wrocław – Korzeniowskiego	A	A	A	A	A	–	A,M	A	M	M	M	M	M	M	2016-2020
3.		Wrocław – Orzechowa	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020
4.		Wrocław – Na Grobli	–	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	2016-2020
5.		Wrocław – Wiśniowa *	–	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	2016-2020
Strefa: m. Legnica																	
6.	m.Legnica	Legnica – Rzeczypospolitej***	A	A	A	A	A	–	A,M	M***	M	M	M	M	–	M	2016-2020
7.		Legnica – Polarna	–	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	2019-2020
Strefa: m. Wałbrzych																	
8.	p.wałbrzyski	Wałbrzych – Wysockiego	A	A	A	A	A	–	A,M	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
Strefa: dolnośląska																	
9.	m.Jelenia Góra	Jelenia Góra – Ogińskiego	A	A	A	A	A	–	A	A	–	–	–	–	–	–	2016-2020
10.		Jelenia Góra – Sokoliki	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
11.	p.bolesławiecki	Osieczów **	A	A	–	A	–	A	M	M	M	M	M	M	M	M	2016-2020
12.		Bolesławiec	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2017
13.	p.dzierżoniowski	Dzierżoniów – Piłsudskiego	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
14.	p.głogowski	Głogów – Wita Stwosza	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
15.	p.jaworski	Jawor	–	A	–	–	–	–	A,M	A	M	M	M	M	–	M	2019
16.	p.jeleniogórski	Śnieżka	M	M	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
17.		Szklarska Poręba	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016
18.	p.kamiennogórski	Kamienna Góra	A	A	–	–	–	–	A,M	A	–	–	–	–	–	M	2020

¹ „Pięcioletnia ocena jakości powietrza na potrzeby ustalenia odpowiedniego sposobu wykonywania rocznych ocen jakości powietrza” wykonana przez WIOŚ w roku 2014 (zgodnie z art. 88 ustawy – Poś)

Lp.	Powiat	Adres stacji	Substancje, sposób pomiaru													Lata działania stacji	
			zanieczyszczenia gazowe							pył zawieszony, skład pyłu							
			SO ₂	NO _x , NO ₂	CO	O ₃	Benzen (C ₆ H ₆)	Rtęć (Hg)	PM10	PM2.5	Ołów (Pb)	Arsen (As)	Kadm (Cd)	Nikiel (Ni)	WWA		BaP
19.	p.kłodzki	Kłodzko – Szkolna	A	A	–	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
20.		Nowa Ruda – Srebrna	–	–	–	–	–	–	A,M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2018
21.		Nowa Ruda – Jeziorna	–	–	–	–	–	–	A,M	–	–	–	–	–	–	M	2019-2020
22.		Polanica-Zdrój – Sportowa	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016
23.		Kudowa-Zdrój	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2017
24.		Łądek-Zdrój	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2018
25.		Duszniki-Zdrój	A	A	–	–	–	–	A,M	A	–	–	–	–	–	M	2019
26.	p.lubański	Czerniawa	A	A	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
27.		Lubań	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2018
28.		Lubań – Mieszka II	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2019
29.	p.lubiński	Lubin – Wierzbowa	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016
30.	p.oleśnicki	Oleśnica – Brzozowa	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020
31.	p.oławski	Oława – Żołnierzy AK	A	A	–	A	–	–	A,M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020
32.	p.polkowicki	Polkowice – Kasztanowa	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
33.	p.średzki	Środa Śląska	–	A	–	–	–	–	A,M	A	–	–	–	–	–	M	2020
34.	p.świdnicki	Świdnica – Rynek	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	–	2016
35.		Świdnica – Folwarczna	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2017-2020
36.	p.walbrzyski	Szczawno-Zdrój – Kolejowa	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020
37.	p.ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
38.	p.zgorzelecki	Zgorzelec – Bohaterów Getta	A	A	A	–	A	–	M	M	–	–	–	–	–	M	2016-2020
39.		Działoszyn	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
40.	p.złotoryski	Złotoryja – Staszica	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020

Objaśnienia:

- stacje pozamiejskie (kryterium ochrony roślin)
- Bolesławiec stacje przewoźne, eksploatowane w latach 2016-2018 lub 2020 oraz pomiary, które nie będą realizowane od 2019 r. ze względu na zmianę lokalizacji stanowisk pomiarowych
- nowe stanowiska wprowadzone w stacjach stałych od 2019 r.

A – pomiary za pomocą mierników automatycznych, M – pomiary manualne (pobór prób w terenie, analizy wykonane w Laboratorium)

* stacja komunikacyjna

** w stacji tła regionalnego w Osieczowie poza substancjami wymienionymi w powyższej tabeli wykonywane są pomiary: składu pyłu zawieszonego PM_{2.5} (azot amonowy, azotany, siarczany, chlorki, wapń, magnez, sód, potas), węgla organicznego i elementarnego w pyłe PM_{2.5} oraz depozycji metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)

*** pobornik pyłu PM_{2.5} przeniesiony od stycznia 2019 r. na ul. Polarną w Legnicy

Zadanie: Wspomaganie systemu rocznych ocen jakości powietrza metodami modelowania matematycznego

Zgodnie z art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r., poz. 799 z późn. zm.), za modelowanie matematyczne transportu i przemian substancji w powietrzu, od 1 stycznia 2019 r., odpowiedzialny jest Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB).

Od 2019 r. IOŚ-PIB będzie przekazywać do GIOŚ wyniki modelowania matematycznego na potrzeby dokonywania oceny jakości powietrza, analiz rozprzestrzeniania się substancji w powietrzu oraz prognoz zmian jego jakości uzyskiwanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Zadanie: Krótkoterminowe prognozy zanieczyszczenia powietrza

Od 2019 r. krótkoterminowe prognozy jakości powietrza (prognozy na dzień bieżący i na kolejne 2 dni) będą przygotowywane oraz przekazywane na strony internetowe GIOŚ przez Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB). Prognozy publikowane będą na portalu jakości powietrza GIOŚ <http://powietrze.gios.gov.pl>.

Prognozy realizowane będą w zakresie:

- pył zawieszony PM₁₀ – realizacja przez cały rok kalendarzowy,
- dwutlenek azotu (NO₂) – realizacja przez cały rok kalendarzowy,
- dwutlenek siarki (SO₂) – realizacja od 1 października – 31 marca,

- ozon (O₃) – realizacja od 1 kwietnia – 30 września.

Ponadto, w województwie dolnośląskim kontynuowane będzie prognozowanie krótkoterminowe jakości powietrza dla substancji: SO₂, NO₂, O₃, CO i PM₁₀, które realizowane jest w ramach utrzymania trwałości Projektu LIFE-APIS/PL „System prognoz stężeń zanieczyszczeń powietrza i warunków biometeorologicznych jako element oceny jakości życia”. Projekt zakończył się 30.09.2017 r. (kontynuacja minimum 5 lat od zakończenia projektu). Projekt realizowany był przez Uniwersytet Wrocławski we współpracy z WIOŚ we Wrocławiu.

Prognozy dostępne są na GeoPortalu NaszePowietrze (adres: <https://powietrze.uni.wroc.pl>) oraz w aplikacji mobilnej NaszePowietrze.

Zadanie: Pomiary stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM_{2.5} dla potrzeb monitorowania procesu osiągnięcia krajowego celu redukcji narażenia

Na terenie Dolnego Śląska pomiary PM_{2.5} dla potrzeb monitorowania wskaźnika średniego narażenia prowadzone są przez WIOŚ we Wrocławiu na 3 stanowiskach:

- Wrocław, ul. Na Grobli,
- Wałbrzych, ul. Wysockiego,
- Legnica – od stycznia 2019 r. zmiana lokalizacji z al. Rzeczypospolitej na ul. Polarną.

Szczegółowe informacje dotyczące stanowisk pomiarowych zostały zawarte w **Tabeli 3.1.1.** znajdującej się w załączniku do Aneksu nr 5.

3.3. Podsystem monitoringu hałasu

Zadanie: Pomiary i ocena stanu akustycznego środowiska

Badania hałasu drogowego

W podsystemie monitoringu hałasu zmieniono lokalizację punktów pomiarowych monitoringu hałasu drogowego, ze względu na budowę drogi S3 (na wysokości Lubina):

- zaplanowane na rok 2017 pomiary w Lubinie zostały przeniesione na rok 2019,
- zaplanowane na rok 2018 pomiary w Oławie wykonano w 2017 r.,
- zaplanowane na 2019 pomiary w Trzebnicy wykonano w roku 2018.

Badania hałasu kolejowego

Zmianie uległa również lokalizacja pomiarów monitoringowych hałasu kolejowego, ze względu na skargi mieszkańców na hałas kolejowy w miejscowości Długołęka:

- badania hałasu pochodzącego od linii kolejowej nr 143 Wrocław-Namysłów zaplanowane na rok 2020 wykonano w 2018 roku,
- pomiary dla linii nr 276 Kłodzko-Międzyzlesie przeniesiono z 2018 r. na 2020 r.

W załączonych **Tabelach 3.3.1.-3.3.5.** przedstawiono aktualny wykaz punktów pomiarowych monitoringu hałasu komunikacyjnego dla województwa dolnośląskiego zgodnie z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”.

3.5. Podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi

Zadanie: Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Zadanie jest realizowane na podstawie zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2018.799 z późn.zm). Szczegółowe przepisy dotyczące ochrony powierzchni ziemi opisują art.101 i 110a ustawy POŚ. Art. 101b stanowi, iż w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje się oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi.

Sposób prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U.2016.1395). „Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-

2020” umożliwi wojewódzkim inspektoratom ochrony środowiska wykonywanie badań gleb na obszarze województwa, stosownie do specyficznych potrzeb regionu.

Zadanie: Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi

WIOŚ we Wrocławiu w ramach monitoringu regionalnego realizuje badania gleb i ziemi w celu identyfikacji terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych zawartości w glebie substancji, powodujących ryzyko.

W ramach podsystemu monitoringu jakości gleby i ziemi na terenie województwa dolnośląskiego, zgodnie z zapisami w „Programie Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” w 2019 roku będą realizowane następujące zadania:

- badanie gleb na obszarach chronionych, w tym obszarach Natura 2000,
- badanie gleb wokół zakładów przemysłowych, w tym szczególnie tych które emitują węglowodory,
- ocena stopnia zanieczyszczenia gleb arsenem,
- badanie gleb wokół składowisk odpadów,
- badanie gleb wzdłuż tras komunikacyjnych,
- identyfikacja występowania podwyższonych wartości związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej.

W 2019 r. badania gleb zostaną wykonane w 118 punktach pomiarowych wokół 21 obiektów z częstotliwością badań 1 raz w roku. Lokalizację obiektów przedstawiono na **Rysunku 3.5.1**. W 2020 badania będą kontynuowane w ramach, wymienionych powyżej zadań.

Wykaz punktów pomiarowo-kontrolnych zaplanowanych do badań w 2019 r. wraz z opisem ich lokalizacji przedstawiono w **Tabeli nr 3.5.1**. Wokół każdego obiektu zostaną oznaczone wskaźniki podstawowe: skład granulometryczny, odczyn, zawartość substancji organicznej, całkowita zawartość Zn, Pb, Cd.

W zależności od rodzaju działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie obecnie lub w przeszłości ustala się listę substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane. Oznaczane wskaźniki specyficzne, zależne od rodzaju emitowanych przez dany obiekt zanieczyszczeń, obejmują: Cr, Ni, As, Hg, Cu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne w tym benz(a)piren, siarkę siarczanową i inne wskaźniki jak np. żelazo, azot mineralny, makroelementy oraz BTX, sumę węglowodorów C6-C12 - składników frakcji benzyn, sumę węglowodorów C12-C35 – składników frakcji oleju. Dokładny wykaz badanych wskaźników wokół poszczególnych obiektów zawiera **Tabela 3.5.2**.

W ramach realizacji badań PMS próbki gleb będą pobierane z głębokości 0–0,25 m ppt. W opracowaniu wyników badań uwzględnione będą m.in. grupy i podgrupy gruntów, skład granulometryczny, schematy lokalizacji punktów pobierania próbek, lokalizacja źródeł zanieczyszczeń substancjami powodującymi ryzyko, znajdujących się na danym terenie.

3.6. Podsystem monitoringu przyrody

Ze względu na wejście w życie nowej ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz przejęcie z dniem 1 stycznia 2019 r. zobowiązań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu związanych z prowadzeniem Państwowego Monitoringu Środowiska przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, WIOŚ we Wrocławiu nie będzie brał udziału w realizacji zadania Zintegrowany monitoring środowiska przyrodniczego – Stacja Bazowa Karkonosze.

5. System jakości w PMŚ; laboratoria i sieci pomiarowe

Podstawowym celem PMŚ jest dostarczenie wiarygodnej informacji o stanie środowiska, która wykorzystywana będzie w różnych procesach decyzyjnych i sprawozdawczości międzynarodowej, dlatego też wszystkie działania związane z zapewnieniem jakości danych i ocen będą nadal miały znaczenie priorytetowe w cyklu programowania PMŚ.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1479) od 01.01.2019 r. w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska utworzone zostanie, na bazie obecnie funkcjonujących laboratoriów wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, Centralne Laboratorium Badawcze. Celem wprowadzanych zmian ustawowych w tym zakresie jest zapewnienie finansowania pełnej realizacji Państwowego Monitoringu Środowiska, ujednolicenie wyposażenia pomiarowo-badawczego oraz stosowanych metody badawczych i pomiarowych. Powołane zostanie także, obok funkcjonującego już Krajowego Laboratorium Referencyjnego i Wzorcującego w zakresie badań jakości powietrza, krajowe laboratorium referencyjne do spraw jakości wód powierzchniowych.

W latach 2019-2020 kontynuowane będą działania związane z rozwojem funkcjonującego w Laboratorium systemu zarządzania zgodnego z normą PN-EN ISO/IEC 17025 poprzez:

- podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i umiejętności zawodowych personelu zatrudnionego w Laboratorium poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych i wewnętrznych,
- rozwój potencjału technicznego Laboratorium poprzez zakupy i wdrożenie nowoczesnego wyposażenia pomiarowo-badawczego,
- stosowanie odpowiednich i potwierdzonych w procesach walidacji metod badawczych/pomiarowych, spełniających wymagania określone w rozporządzeniach Ministra Środowiska,
- zachowanie spójności pomiarowej we wszystkich badaniach i pomiarach,
- zapewnienie odpowiednich warunków podczas poboru próbek, ich przewożenia, a także podczas wykonywania badań,
- realizację wewnętrznego sterowania jakością badań opartego między innymi na regularnym stosowaniu certyfikowanych materiałów odniesienia oraz prowadzeniu oceny statystycznej wyników badań próbek kontrolnych,
- realizację zewnętrznego sterowania jakością badań poprzez udział w badaniach biegłości i porównaniach międzylaboratoryjnych,
- udział w specjalistycznych szkoleniach organizowanych w ramach PMŚ oraz projektach wzmacniających zasoby techniczne laboratoriów.

W związku z nowelizacją normy PN-EN ISO/IEC 17025, w 2019 roku do funkcjonującego systemu zarządzania będą wprowadzone stosowne zmiany wynikające z zapisów znowelizowanej normy.

5.1. System jakości w monitoringu powietrza

W Aneksie nr 5 został zaktualizowany harmonogram badania równoważności dla pomiarów stężeń pyłu PM₁₀ i pyłu PM_{2.5} na lata 2016-2020 – przedstawiony w załączniku w **Tabeli 5.1.1.**